

Modeliranje i konstrukcija kolekcije ženske odjeće inspirirane španjolskom narodnom nošnjom

---

Pongrac, Patricia

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:293457>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-21**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO – TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**MODELIRANJE I KONSTRUKCIJA KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE
INSPIRIRANE ŠPANJOLSKOM NARODNOM NOŠNJOM**

Patricia Pongrac

Zagreb, lipanj 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO – TEHNOLOŠKI FAKULTET
Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD
**MODELIRANJE I KONSTRUKCIJA KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE
INSPIRIRANE ŠPANJOLSKOM NARODNOM NOŠNJOM**

Patricia Pongrac

Mentorica: Doc. dr. sc. Blaženka Brlobašić Šajatović

Patricia Pongrac/TMD

Zagreb, lipanj 2022.

UNIVERSITI OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE TECHNOLOGY
Department of textile and clothing design

FINAL THESIS
**MODELING AND CONSTRUCTION OF A COLLECTION OF WOMEN'S
CLOTHES INSPIRED BY SPANISH FOLK COSTUMES**

Patricia Pongrac

Mentor: Doc. dr. sc. Blaženka Brlobašić Šajatović

Patricia Pongrac/TMD

Zagreb, June 2022.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Zavod za dizajn tekstila i odjeće

Broj stranica: 60

Broj slika: 43

Broj likovnih ostvarenja: 33

Broj literaturnih izvora: 6

Članovi povjerenstva:

1. Prof. dr. sc. Slavenka Petrak, predsjednik/ca
2. Doc. dr. sc. Blaženka Brlobašić Šajatović, član/ica
3. Doc. art. Josipa Štefanec, član/ica
4. Izv. prof. Irena Šabarić, zamjenik član/ice

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOG RADA

Ovim potvrđujem da sam osobno napisala završni rad pod naslovom
MODELIRANJE I KONSTRUKCIJA KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE INSPIRIRANE
ŠPANJOLSKOM NARODNOM NOŠNJOM

I da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, podaci ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni članci i sl.) u radu su jasno označeni kao takvi te su navedeni u popisu literature.

Patricia Pongrac

(potpis studenta)

Zagreb, rujan 2021.

SADRŽAJ:

SAŽETAK	8
1. UVOD	10
2. ŠPANJOLSKA NARODNA NOŠNJA	10
2.1. ŠPANJOLSKA ŽENSKA NOŠNJA	12
2.2. MUŠKA ŠPANJOLSKA NOŠNJA	14
2.3. TKANINE I MATERIJALI.....	15
2.4. BOJE I UZORCI	15
2.5. VRIJEME I TRADICIJA	16
2.6. PRIBOR I UKRASI	17
2.7. CIPELE	17
3. ŠPANJOLSKA NARODNA NOŠNJA KROZ POVIJEST	17
3.1. PREOBRAZBA NOŠNJE	17
3.2. NACIONALNA ŠPANJOLSKA NOŠNJA – DIO ŠPANJOLSKE KULTURE	17
3.3. KAKO SU MODNI MAKОВI MIGRIRALI U PLEMIĆKE KUĆE.....	18
3.4. KOSTIM ARISTOKRATA IZ RAZDOBLJA RECONQUISTE	19
4. RENESANSNA NOŠNJA	21
4.1. ŽENSKA NOŠNJA	21
4.2. MUŠKA NOŠNJA.....	23
4.3. CIPELE I NAKIT	23
5. MODNA ZLATNA DOB	24

6. MODA XVII.-XIX. STOLJEĆA	25
7. U RITMU VATRENOG PLESA: AKTUALNI PLESOVI.....	26
8. MODERNI MODELI TRADICIONALNIH PLESOVA	26
9. EKSPERIMENTALNI DIO	27
10. PRIKAZ MODELA KOLEKCIJE	28
10.1. PRIKAZ MODELA BR.1	28
10.2. PRIKAZ MODELA BR.2	29
10.3. PRIKAZ MODELA BR.3	30
10.4. PRIKAZ MODELA BR.4	31
10.5. PRIKAZ MODELA BR.5	32
11. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA	33
11.1. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA BR.4	33
11.1.1.KONSTRUKCIJA MODELA BR.4	34
11.1.2.MODELIRANJE MODELA BR.4	38
11.2. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA BR.5	45
11.2.1.KONSTRUKCIJA MODELA BR.5	46
11.2.2.MODELIRANJE MODELA BR.5	50
12. ZAKLJUČAK	59
13. LITERATURA	60

SAŽETAK

Kroz teorijski dio ovog završnog rada koji se bavi poviješću Španjolske vidi se utjecaj raznih kultura na tradicionalno španjolsko odijevanje što je detaljnije objašnjeno i prikazano. Španjolsko tradicionalno odijevanje je jako raznoliko i teško ga je definirati ukratko i općenito, iz tog razloga dan je kratki prikaz i opis narodne odjeće pojedinih regija Španjolske. Detaljnije je opisana Andaluzija i tradicionalna haljina flamenca, traje de flamenco nakon čega su prikazani izdvojeni dijelovi različitih španjolskih narodnih nošnji. U drugom dijelu prikazana je i opisana kolekcija uz konstrukciju i modeliranje sakoa, hlača i haljine. Literatura korištena za ovaj rad sastoji se od enciklopedija, knjiga iz zbirke Nacionalne sveučilišne knjižnice i internetskim izvorima. Završni rad je podijeljen u dva dijela, teorijski i praktični. U teorijskom dijelu objašnjava se pozadina španjolske kulture koja je oblikovala narodnu odjeću Španjolske. Razlika u narodnoj odjeći španjolskih regija je velika. Antropolozi dijele Španjolsku na tri velika područja: sjeverno, središnje i Mediteran. Zbog različitosti među regijama takva podjela nije dovoljno detaljna te su opisane neke od španjolskih narodnih nošnji kako bi se istaknule njihove karakteristike. Izdvojeni su dijelovi španjolske narodne nošnje koji se u drugačijem obliku mogu vidjeti u kolekciji. U praktičnom dijelu biti će opisana kolekcija, prikazana konstrukcija i modeliranje sakoa, hlača i haljine, a zatim i skenirana kolekcija u radovima. Slijedi zaključak, popis literature i slika.

KLJUČNE RIJEČI

Završni rad, Španjolska, narodna nošnja, povijest, povijest odijevanja, kolekcija, sako, hlače, haljina, istraživanje, skice, konstrukcija, modeliranje, model, slike.

SUMMARY

Through the theoretical part of this final paper dealing with the history of Spain, the influence of various cultures on traditional Spanish dress can be seen, which is explained and presented in more detail. Spanish traditional dress is very diverse and difficult to define briefly and in general, for this reason a brief overview and description of the folk clothing of individual regions of Spain is given. Andalusia and the traditional flamenco dress are described in more detail, lasting de flamenco after which separate parts of various Spanish folk costumes are shown. The second part shows and describes the collection with the construction of a jacket, pants and dress. The literature used for this paper consists of encyclopedias, books from the National University Library collection, and online sources. The final paper is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part explains the background of Spanish culture that shaped the folk clothing of Spain. The difference in the folk dress of the Spanish regions is great. Anthropologists divide Spain into three major areas: northern, central, and Mediterranean. Due to the differences between the regions, such a division is not detailed enough and some of the Spanish folk costumes are described to highlight their characteristics. Parts of the Spanish folk costume that can be seen in a different form in the collection have been singled out. The practical part will describe the collection, show the construction of the jacket, pants and dress, and then scan the collection in the works. The following is a conclusion, list of references and pictures.

KEY WORDS

Thesis, Spain, folk costume, history, history of clothing, collection, jacket, pants, dress, research, sketches, construction, modeling, model, paintings.

1. UVOD

Španjolska, kako je vidimo? Strastvena, živahna, svijetla, ekscentrična, senzualna i vrlo glazbena, s milujućim melodijama i nesputanim plesovima. Također se povezuje s Cigankom Carmen, koja je svojom ljepotom i odjećom osvojila ženski svijet. Španjolska nošnja za ples ima bogatu povijest i vrlo je raznolika, ovisno ne samo o regiji, već i o gradu. I uvijek je trijumf boja, bogatstvo završnih obrada i tkanina [1].

Sam pojam „španjolske nošnje“ povezan je s određenim povijesnim razdobljem 15.-19. stoljeća. U stvari, ovo je kruti okvir odjeće, koji su usvojili na sudu habsburških kraljeva u Španjolskoj (imali su značajan utjecaj na modu mnogih kraljevskih sudova u Europi). Odjeća, ponekad ne baš dobro, spojila je tradicionalne standarde aristokracije, asketizma katoličke vjere i nekadašnje slave viteških vremena [1].

Španjolski kostim ušao je u modu u 15. stoljeću. To je bila renesansa, koja je diktirala njegove uvjete. Tada su na neki način bili viteški ideali, načini kraljeva i strogost Katoličke crkve, za koju je sve bilo pogrešno [3].

U odjeći su bili važni prirodni i proporcionalni oblici, ali su bili skriveni od znatiželjnih očiju što je više moguće kako bi se oduprli iskušenju. U to vrijeme na plemićkom dvoru Habsburgovaca pojavljuje se pojam „španjolski način“, koji su potom usvojile mnoge europske kraljevske obitelji. Za ugledne osobe krojači su šivali okvir, ruste i teška odijela. Bili su teški za nošenje. Jer su pokrivali gotovo cijelo tijelo i suzdržano kretanje. U ženskoj odjeći nije bilo slobode [3].

Odijelo trokutastog dizajna podsjećalo je na slučaj u kojem je žena bila skrivena. Prema legendi, ovaj stil je izmislila kraljica Kastilja, portugalska Juana, tako da nitko ne bi znao za njezinu trudnoću. Zahvaljujući kraljevskom izumu, Španjolci su godinama nosili bogate i luksuzne haljine koje su bile neugodne i glomazne [3].

2. ŠPANJOLSKA NARODNA NOŠNJA

Španjolska je postala trendsetter europske mode. Odjeća predstavnika kraljevskog dvora renesanse imala je svoje osobine:

- Oblik i silueta podsjećaju na trokutasti okvir.

- Haljine su ušivene prslukom i čvrstim, zatvorenim korzetom kako bi se sakrili prirodni oblici prsa.
- Prednji prsluk imao je oblik duguljastog ogrtača. Okvir je izrađen od savijene metalne žice, koja je obrubljena skupom tkaninom.
- Dvije stegnute suknje bile su pričvršćene na prsluk. Oni su bili ušiveni od tafta i nalazili su se paralelno jedan od drugoga.
- Gornja suknja imala je trokutasti vrat, a na dnu su bili metalni obruči. Suknje su padale jedna na drugu.
- Preko suknji bila je gornja haljina. Bila je pričvršćena petljama i vezana lukom.
- Haljina je bila ukrašena biserima i mrežom u kojoj su bile utkane zlatne niti. Sve je to korišteno kao umetak.
- Uz pomoć steznika struk se suzio, a želudac se stegnuo. Uz njega je bila pričvršćena uska ploča koja je služila u tu svrhu.
- Ženska odjeća bila je s dugim dvostrukim rukavima, izrađenim od različitih tkanina. Rukavac je imao rep po cijeloj dužini i proširen na dnu poput krila.
- Ramena su umjetno povećana uz pomoć posebnih valjaka i gornjih rukava [3].

Slika 1. Prikazuje primjer Španjolske nošnje [3].

U to vrijeme ženama nije bilo dopušteno hodati s otvorenim vratom i dekolteom – tako da im je ogrlica bila pravo spasenje i poseban ukras. Bila je okrugla, valovita i izrađena od bijelog tankom rufa. Isprva je ovratnik bio mali – ne više od 15 cm, ali s vremenom je postalo moderno nositi velike ovratnike – do 30 cm [3].

Osim oblačenja, korišteni su i različiti ukrasi, primjerice perle, ventilator, remen s kopčom ili šeširi [3].

Slika 2. Prikazuje primjer Španjolske nošnje [3].

Pod haljinom, dama je nosila cipele s masivnim drvenim potplatom. Bili su ukrašeni ukrasom od čavala. Debljina cipele upućivala je na znak aristokracije i plemstva osobe. Cipele su izrađene od prave kože, baršuna ili satena i ukrašene uzorkom ili vezom. Nisu trebali gledati ispod haljine, osim drvenih cipela, koje bi mogle biti vidljive do gležnja [3].

2.1. ŠPANJOLSKA ŽENSKA NOŠNJA

U formi u kojoj svi sada poznaju narodnu španjolsku nošnju iz filmova, knjiga, ilustracija i srednjovjekovnih slika (tj. Sliku oblikovanu u umjetnosti), konačno je nastala u 18.-19. stoljeću.

Jednu od glavnih uloga odigrala je kultura Maho. Riječ je o posebnom društvenom sloju stanovništva, španjolskim dandijima koji su izašli iz običnih ljudi i naglasili svoje elemente podrijetla.

Ljepota obične žene i njezina slika u cjelini posebno je pohvaljena u slikama F. Goye. Smatra se da je nastala u Andaluziji, a tek se tada počela smatrati standardnom i poslovnom kartom kojom se još uvijek može prepoznati španjolska narodna nošnja [3].

Slika 3. Prikazuje žene iz regije Sardinije [3].

Na slici gore – žene iz regije Sardinije. Tada su ženska i muška odjeća sadržavale gotovo identične elemente. Mahi kostim sastajao se od sljedećih dijelova:

- Ugrađena jakna sa širokim reverima, korzet nije korišten.
- Mantilla je najprepoznatljiviji element. Ona je čipka ili svileni dugi veo, nošen, u pravilu, preko grba (peynet), uboden u kosu ili drugom smjeru smatra se vulgarnošću) i slobodni valovi padaju na ramena i leđa žene. U vrijeme kada je španjolska nošnja izrađivana ručno, a ne na šivaćim strojevima, svaka je dama pokušavala učiniti mantillu jedinstvenom, s prepoznatljivim uzorcima. Moderni predstavnici zemlje danas ga nose, ali samo povodom blagdana.
- Češalj. Povijesno gledano, onaj koji ima visinu od 20 cm i pravokutni oblik s 4-5 zuba bit će ispavan. Za djevojčice su dopuštene bijele i kremaste, za udate žene – crne i smeđe, isto vrijedi i za mantille. U tom smislu, narodna nošnja djelomično je sumorna.
- Suknja – slobodan rez.
- Šal.

- Ventilator je glavni pribor tog vremena [1].

2.2. MUŠKA ŠPANJOLSKA NOŠANJA

Na pozadini crne ženske mantilje, koja skriva ne samo glavu, nego i ramena (što sugerira da je povijesno ovaj element došao s Istoka), muška odjeća izgleda više nego samo sjajna. Potrebni elementi:

- Snažno skraćena jakna. Nije se učvrstila, završava u struku, a kasnije ju Francuzi nazivaju „figaro“.
- Kratki prsluk, dok su uvijek svijetle boje.
- Hlače do koljena i bogato ukrašene.
- Krilo je široki pojas, često obojen.
- Kišna kabanica omotana od glave do pete i sjajne obloge.
- Monter ili Tricorne i mreža za kosu.
- Čarape.
- Niska rezana obuća s metalnim kopčama.

Još jedan atipični dodatak, koji je imao i ženski i muški španjolski kostim je Navaja. Veliki sklopivi nož nosili su samo pučani, zbog zabrane nošenja hladnog velikog oružja.

U modernoj Španjolskoj, većina elemenata takvog odijela pretvorila se u odjeću borca s bikovima [1].

Slika 4. Prikazuje primjer muške španjolske nošnje [1].

2.3. TKANINE I MATERIJALI

Stroga etiketa španjolskog društva 16. i 17. stoljeća diktirala je njezine uvjete ne samo u odjeći, već i u materijalu:

- Tada su se širile svijetle, šarene tkanine s uzorkom. Životinjske figure, vjerski simboli i heraldički znakovi korišteni su kao crtež.
- Shema boja bila je različita. U odjeći su prevladavali crna, smeđa, siva, bijela, crvena, ljubičasta i zelena.
- Odjeća je dodatno ukrašena zlatnim nitima, užetom, trakama i brokatnom čipkom. Sve je to bilo ušiveno u odijelu u drugom smjeru.
- Krajem XVI. Stoljeća u modi su bili glatki jednobojni tekstili [3].

2.4. BOJE I UZORCI

Shema boja odjeće varirala je ovisno o povijesnom razdoblju. Na početku srednjeg vijeka bilo je blijedo bezbojnih nijansi: crna, smeđa, siva i bijela. Bilo je i relativno svijetlih nijansi: ljubičaste

i zelene. U 19. stoljeću kostime su obilježile svijetle boje, primjerice crvena. Često su odjeću ukrašavali uzorcima od zlata ili srebra. Uglavnom je to bilo cvijeće. [2].

2.5. VRIJEME I TRADICIJA

Jednostavne su djevojke oblačile drugačije nego plemenite dame. Imale su drugačiji način, koji je bio temelj tradicionalne španjolske narodne nošnje. To možemo prosuditi slikama slavnog španjolskog umjetnika Goye, koji je u svom radu koristio svijetle boje i neobično osvjetljenje. Jedan je od prvih koji je proslavio Machu, gradskog stanovnika koji je prototip poznate Carmen [3].

Odjeća običnih žena iz sredine 17. stoljeća sastojala se od sljedećih elemenata:

- Žene su nosile šarene haljine bez korzeta i nisu koristile metalne okvire za suknje. Dno haljine bilo je s velikim naborima i slobodno mahalo na vjetru.
- Košulje su imale prsluk i čipkasti gornji dio. Rukavi su se suzili. Mogli su se okrenuti do lakta ili potpuno ukloniti.
- Haljina je imala usku suknju.
- Važan atribut smatra se pravokutnim grebenom. Češalj je bio urezan, visok 20 cm, s nekoliko zuba. Izrađena je od slonovače ili kornjače. S frizuram su otišle žene u pokrajini.
- Poseban ukras bio je mantilja. Takozvani čipkasti dugi veo, koji je stavljen na češalj. Laganu mantilu nosile su neudane djevojke, a crnu žene. Za svečane prilike nosili su dugi veo koji je cijela leđa potpuno prekrivao. U plesu veo nije bio korišten ili njegova skraćena verzija.
- Opremu je nadopunio sklopivi ventilator. On je bio pravo umjetničko djelo, kao što je to činio rukom. Osnova ventilatora bila je od drveta. Bio je prekriven svilom, baršunom ili mekom kožom. Neki su obožavatelji bili ukrašeni čipkom.
- U ženskom odijelu bili su važni detalji: velike naušnice, cvijeće i češljevi za kosu [3].

2.6. PRIBOR I UKRASI

Muški predstavnici nosili su šešire od filca, zapeglane šešire, beretke, kape crvene boje, slične frigijskim krpama. Dame su ukrašavale kosu različitim ukosnicama i češljem. U ženskim i muškim kostimima, nakit je uvijek bio bogato izražen. To mogu biti biserne ogrlice, pojasevi od plemenitih metala, naušnice, prstenje, pojasevi, lanci i još mnogo toga [2].

2.7. CIPELE

Muškarci su nosili cipele s niskom petom, uglavnom od meke kože ili baršuna. Od sredine 16. stoljeća došlo je do promjena u obliku cipela, nos cipela postao je oštiji. Na baršunastim cipelama napravljeni su prorezi kroz koje se vidjela obojena obloga. Ženske cipele bile su vrlo raznolike. Također su izrađene od meke kože, baršuna ili satena. Od sredine 16. stoljeća pete cipele su se već počele pojavljivati. Žene su oduvijek nastojale sakriti svoje suknje. Iznimka su bile cipele s debelim drvenim potplatima. Debljina potplata svjedočila je dobroti žena [2].

3. ŠPANJOLSKA NARODNA NOŠNJA KROZ POVIJEST

3.1. PREOBRAZBA NOŠNJE

Godine su prolazile, a španjolska odjeća se preobrazila: neki elementi gradske žene više se nisu nosili krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Primjerice, mantilja i grb, nazvani peinetas na španjolskom, postali su dio kraljevske odjeće. Sada se ovi detalji percipiraju kao povijesni: mogu se povremeno vidjeti na državnim praznicima, karnevalima ili vjenčanjima [3].

3.2. NACIONALNA ŠPANJOLSKA NOŠNJA – DIO ŠPANJOLSKE KULTURE

Svaka regija u zemlji ima svoju odjeću:

- Na jugu, u prirodi, Španjolci igraju flamenco. Kada ljudi čuju tu riječ, oni predstavljaju sliku strastvene žene u crvenoj haljini. Flamenco je stvoren i predan drugim generacijama ciganske

žene Andaluzije. Radije su se izrazito odijevali za ples, kako bi naglasili svaki pokret. Plesači imaju uzak struk i slojevite suknje, s volanima i draperijom. Ruke su im otvorene ili potpuno zatvorene.

- U središtu zemlje djevojčice su nosile tradicionalne španjolske haljine ili košulju s naramenicama, koje su nosile kratku svjetlu jaknu. Glava je bila prekrivena šalovima ili ogrtačima.
- U Valenciji ženska nošnja sastoji se od svilene haljine s pregačom. Na glavi je tanak trakasti uzorak, koji je učvršćen iza pramca. Haljina nadopunjuje svijetle čarape i cipele s niskom petom.
- U Kataloniji, djevojke vole nositi otvorene suknje s uzorkom pregače. Njihov je lik povučen bijelim čipkastim steznikom, a ramena su zatvorena šalom. Na rukama se stavljaju tanke rukavice koje dopiru do lakta. Na glavi – mantilja.
- Galicijska ženska odjeća sastoji se od bluze s dugim rukavima i proširene crvene suknje s dugim, tamnim prugama od baršuna. Na suknji se nosi mala ili velika pregača s čipkom i perlicama. Nježni šal omotan je oko ramena. Glava je vezana šalom.
- Na sjeveru španjolske, nacionalna ženska odjeća u umirujućim nijansama i sa skromnim uzorkom.
- U odijelu žena iz Gornjeg Aragona nalazi se kremasta košulja s veličanstvenom haljinom.
- U Donjem Aragonu svečana odjeća sastoji se od kratke nabrane suknje, pregače i bluze s kratkim rukavima koje je prekrivena šalom [3].

3.3. KAKO SU MODNI MAKОВI MIGRIRALI U PLEMIĆKE KUĆE

Kao što je poznato, sve zabranjeno privlači osobu s još većom snagom od pristupačne – takva je naša priroda. Nemoralnost života i ponašanja makha, paradiranih, bučnih plesova s kastenjetama i tamburinima, pjesme – sve je to privuklo najviše svjetlo. Dakle, 1770-ih godina, i način života i odjeća običnih ljudi pretvorili su se u ludilo za aristokracijom [1].

Međutim, između ostalog, ovaj fenomen imao je još jedan vrlo zanimljiv aspekt. Ovo razdoblje španjolske povijesti karakterizira dominacija Afransesada (pristaše dinastije Habsburgovaca). Stoga se španjolska nošnja maha u ovom slučaju pojavila i kao simbol nacionalnog

samoodređenja, identiteta. Čak su i najviši činovi, ne oklijevajući, nosili odvojene dijelove odjeće [1].

Cjelokupnu Europu osvojili su carski stil, a u međuvremenu u Španjolskoj. U to vrijeme, maho je stigao do kraljevskog dvora.

Ako govorimo o španjolskoj nošnji u kontekstu povijesti, onda bismo trebali istaknuti razdoblja njegova razvoja [1].

3.4. KOSTIM ARISTOKRATA IZ RAZDOBLJA RECONQUISTE

U prosjeku je razdoblje trajalo 600-700 godina. Sve ovo vrijeme, pirinejski kršćani (uglavnom Portugalci i Španjolci) pokušavali su svim silama osvojiti teritorij na njihovom poluotoku, koji su okupirali mavarski emirati. Nevjerojatna i jedinstvena situacija, kada su tradicije narodne nošnje Vizigota, arapski trendovi, kao i pojedini elementi iz cijele Europe bili pomiješani u jednom „loncu“ (vitezovi iz drugih zemalja aktivno su sudjelovali u kampanjama). Od razdoblja gotike, cipele s dugim nožnim prstima, prepoznatljive šešire (uključujući capyros – dugu kapu), dugačak kaput (kišni ogrtač) bez rukava, koji je bio pričvršćen preko oklopa, preselio se u španjolsku nošnju, posebno za zaštitu metala od taloženja. Isključivo nacionalni bili su elementi slike kao sobreropa (vrsta plašta), abrigo, hubon (vrsta jakne), kišna kabanica s draperijom na jednom ramenu, casac i konopac [1].

Slika 5. Prikazuje kostim aristokrata [1].

Španjolska ženska nošanja počinje stjecati obilježja svoje originalnosti sredinom 15. stoljeća. Ima jasno razgraničeni struk, od kojeg se nabori tkanine razilaze gore-dolje u zrakama, često koristi ogrtač. U frizuri je dominirala sklonost glatkom razdjeljku i pletenici.

Tradicionalni šeširi su:

- Koya de Papos - složena struktura izgrađena od metalnog okvira i tankog platna bijele boje;
- Vespayo – tanka prozirna tkanina koja je prekrivala čelo i glavu i padala s leđa na ramena, a na vrhu je bio metalno tanki obruč, obložen dragim kamenjem;
- Trenzado – u tkanini koja pokriva krunu omotala je pletenicu, ispreplećući vrh s crnom vrpcom.

Posljednji je korijen korišten od 1520-ih i posuđene su od talijanskih žena. Trenzado je ponekad bio kombiniran s turbanom (pokretom orijentalnih mavarskih motiva) [1].

4. RENESANSNA NOŠNJA

Razdoblje u kojem je apsolutno sva umjetnost doživjela oluju, nije moglo utjecati na kostim. U 16. stoljeću gotička nošnja s mekanim tkaninama počinje se pretvarati u neku vrstu oklopa na čvrstom okviru. U suprotnosti s talijanskom renesansom, Baskija nudi svoju idealnu figuru u duhu manirizma[1].

Drugi čimbenici imali su snažan utjecaj na španjolsku nacionalnu nošnju – prije svega, katoličku crkvu sa svojim asketizmom, strogošću bontona kraljevskog dvora i sve isto viteštvo. Povjesničari mode kažu da je španjolska moda, u usporedbi sa skladnim talijanskim jezikom, gdje je „poštivano“ ljudsko tijelo, stekla značajke rigidnosti, pod utjecajem je stroge geometrije, koja je promijenila prirodnu siluetu i deformirala lik.

Međutim, ova moda nije pronašla podršku među pučanima. Odjeća je i dalje izgledala kao moderni španjolski plesni kostim s malim uvodom – korzet na svijetloj boji [1].

4.1. ŽENSKA NOŠNJA

Slika 6. Prikazuje žensku nošnju iz doba Renesanse [1].

Ona je također doživjela značajne promjene i, baš kao i muškarac, izgubila glatkoću i ženstvenost crta te je umjesto toga stekla strogost i skeletizam. Silueta se sastoji od dva trokuta, suprotna jedan drugome (steznik i suknja) čiji se vrhovi sijeku u struku. Nošnja se sastojala od sljedećih elemenata:

- Vertigado – potkošulja s metalnim obručima izrađenim od gustog materijala ušivenog u nju.
- Baskin – gornja suknja koja se nosi preko prethodne, od crnog tafta.
- Sayo, vestido – gornja haljina s trokutastim prorezom naprijed ili kopčom na lukovima i petljama. Komponenta je bila vakero – steznik s preklopnim ili lažnim rukavima. Izrađena je od tankih metalnih ploča na šarkama koje su bile savijene i prekrivene baršunastim ili tankim antilopom. Španjolski kostim za djevojčice taj je element isključen. Korištenje materijala za povlačenje figure, skrivanje prirodnih linija, uključujući ispupčenje prsnog koša, često se ozlijedilo, a kamoli govoriti o neugodnosti.
- Buska – metalna ili drvena uska ploča pričvršćena na steznik kako bi se vizualno suzio struk i načinio ravan trbuh.
- Grangola i košulja – slično muškom odijelu.
- Dekolte je obično četvrtastog oblika i prekriven vezom
- Ropa – element gornjeg dijela s dugim ili kratkim rukavima [1].

Bilo je očito nemoguće raditi ili voditi aktivan život u takvom odijelu. Stoga izgled običnih građana bio drugačiji. Nisu nosili čvrste okvirne suknja. U tijeku je bila jednostavna košulja s uskim, ali ne i mršavim steznikom s odvojivim rukavima. Suknja je bila sužena u velikim naborima ili skupljena s strugovima na struku. Ona je i dalje glavni element španjolske nošnje za ples, uključujući i flamenco [1].

4.2. MUŠKO ODIJELO

U renesansi muška odijelo doživljava značajne promjene, stječe stožasti oblik i doseže maksimalnu širinu u kukovima. U to vrijeme slika plemstva bila je nezamisliva bez sljedećih odjevnih predmeta:

- Kamisa – košulja. Bila je potpuno skrivena odjevnim predmetom od kojeg su se pojavili samo laneni ovratnik i visoke lisice s čipkom.
- Calses – hlače od čarapa, koje su, ovisno o modnih trendovima, promijenila širinu: od oblika bačve koristeći okvir do slobodnijeg rezanja. U ovom slučaju, španjolska nošnja za dječaka ili čovjeka imala je apsolutnu sličnost.
- Hubon – vrsta pletiva. Prsluk sa uspravnim ovratnikom. Spona je bila tajna. Osim uskih rukava, imao je i lažne. Jakna vrijedno, uz pomoć obloge, dala je oblik oklopa.
- Braguett – kratke hlače s oblogom ispunjenom pamukom za volumen.
- Ogrlica je djelovala kao poseban element.
- Ropon (odjeća srednje duljine ili kratka s krznenim ovratnikom ili vezom) i capit ili feltro, koji ga je zamijenio (kape različitih stilova).
- Kape: meka beretka s tvrdom stranom obrubljenom krznom i tvrdim šeširom s malim poljima u obliku stošca (u prvoj i drugoj polovici stoljeća).
- Obuća: u ratnim čizmama, a u miru – uske baršunaste ili satenske cipele s posjekotinama.

U običnom puku, španjolska nacionalna nošnja renesanse imala je posve različite značajke i bila je svjetlija. Umjesto uskog hubona koji se nosi, na primjer [1].

4.3. CIPELE I NAKIT

Za razliku od talijanske svjetline i bogatstva boja dekorativnih elemenata, odjeća Španjolaca izgledala je mračno i više nego asketski. Raspon boja bio je ograničen na srnu, sivu, smeđu, bijelu i u rijetkim slučajevima, crvenu i zelenu. Prednost je dana monokromnim glatkim tkaninama. Česti su i tiskani izvezeni uzorci cvjetnih ili vjerskih motiva [1].

Slika 6. Prikazuje primjer cipela [1].

Muškarci su nosili mekane cipele od baršuna ili obojene kože, bez pete, sa širokim prstom, koje su postupno postajale oštre. Sličan je bio i dizajn ženskih cipela, osim što je dodan vez, a krajem 16. stoljeća pojavila se peta. Bilo je neprihvatljivo pokazivati čarape ispod odjeće, iznimka je napravljena samo za kapele – cipele na masivnom drvenom potplatu, i što je dama bila istaknutija, deblja bi trebala biti peta.

Iako se žali na strogost i sumornost boja, nemoguće je ne reći da je španjolska nošnja za djevojku ili ženu bila dopunjena velikim, svijetlim ukrasima.

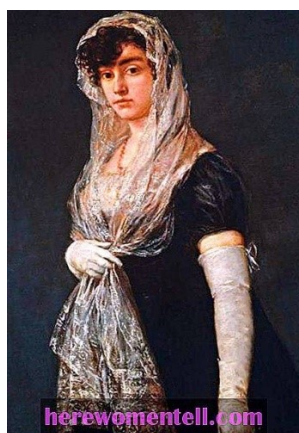
Zemlja – gospodarica Novog svijeta, sa svim svojim bogatstvom, mogla je to priuštiti. I odijelo je djelomično izbljedjelo. Osnovni elementi: ventilator, remen, lanci, ogrlice, kopče, agrafi, ukrasi za glavu, vezenje bisera itd [1].

5. MODNA ZLATNA DOB

Koncept nošnje oklopa je nastavljen, a tek u drugoj polovici 17. stoljeća trendovi na francusku modu počeli su prodirati u Španjolsku, primjerice, otvoreni dekolte. Ostatak okvira ostaje, postoji produljenje suknje. Na pučanima su labave košulje od platna još uvijek svijetle suknje i obojeni steznik s vezicama. Frizure su skromne i koncizne – kosa je bila skupljena u pletenicu, koja je stavljena na stražnju stranu glave s „košare“. Visoko društvo i pučani ujedini su istu mantilu i prisutnost obožavatelja.

Španjolsko muško odijelo doživjelo je značajnije promjene. Hlače - bačve nestaju, postaju manje pahuljaste, do koljena, gdje su vezane lukom. Hubon ima valjke za ramena i često sklopive rukave koji se postupno produžuju. Obrazac je mnogo jednostavniji, a najnapredniji modni umjetnici počinju nositi odijela poput francuskih „mušketira“. Važno je napomenuti da španjolski muškarci nisu koristili perike, kratko su rezali kosu, od sredine 17. stoljeća maksimalna duljina frizure bila je do sredine obraza [1].

6. MODA XVII-XIX STOLJEĆA

Slika 7. Prikazuje primjer mode u 19. stoljeću [1].

Na pragu novog stoljeća 1700. godine, posljednji predstavnik Habsburške dinastije na prijestolju Španjolske je umro. Novi monarh bio je unuk četrnaestog Luja. U ovom trenutku, španjolska nošnja je „francuska“ i vodi apsolutni kurs prema modi, što Versailles diktira. Međutim, povjesničari ne govore o njezinoj reinkarnaciji i promjeni, već o spajanju sa zajedničkim europskim, ali čuvajući iznimna nacionalna obilježja.

Od kraja 18. stoljeća, Maho kultura, koja poput magneta privlači aristokrate, preuzima dominaciju u najvišim krugovima društva. To se može pratiti u brojnim umjetničkim djelima, prvim fotografijama. U Europi je vladalo Carstvo, ali je lokalna aristokracija bila masovno ovisna o svemu „popularnom“. Osim otvorene drskosti i slobode (bilo odrasle ili djece), španjolska nošnja otvoreno je naglašavala nacionalni identitet [1].

7. U RITMU VATRENOG PLESA: AKTUALNI PLESOVI

Španjolska je zemlja bogate kulture i tradicije. Moderna ženska nacionalna nošnja naslijedila je mnoge povijesne elemente. Tradicionalna odjeća je elegantna, s zanimljivim ukrasima. Ukrašena je zlatnim i srebrnim vezom i raznobojnim kamenjem. I dalje se mogu koristiti gumbi s ukrasima, širokim pojasevima i velikim ovratnicima. U ženskom španjolskom odijelu takve pojedinosti su relevantne:

- Bijela ili meka krem bluza, ušivena od lagane tkanine, s manžetama, rufflesima i čipkom.
- Duga, rasplamsana od sredine bedra, suknja od mekane tkanine. Može biti s konveksnim uzorcima ili bez njih.
- Haljina je crvena s nekoliko volana.
- Ljetna haljina u svijetlim bojama s uzorkom velikih svijetlih boja. Dopunjen je šeširom ili šalom širokog oboda.
- Korzet u obliku crnog prsluka ili čipke na vrhu.
- Detalji: umjetno cvijeće na pojasu, na kosi ili na ovratniku
- Šareni, prozračni šal s resama [3].

Stanovnici sunčane zemlje vole oblačiti se na izvoran i prirodan način. Njihova svijetla odjeća s izražajnim detaljima može stvoriti nezaboravnu sliku i pružiti gostima svečani ugođaj [3].

8. MODERNI MODELI TRADICIONALNIH PLESOVA

To je prije svega široka suknja do poda. Obično se izrađuju u tamnim bojama, često s tiskanim uzorcima. Bijela bluza s ne-strogim stilom nadopunjuje suknju. Obavezni detalji za bluzu su: manžete, čipke, ili čak jabot, volan, a materijal treba biti mekan i nježan. Takva košulja odmah čini cijelu sliku ženstvenom. Alternativa su široke hlače-suknja ili hlače. Osim jednobojnog tona, mogu biti u traci ili velikoj ćeliji.

Bogata crvena haljina često se koristi za povezivanje sa španjolskom kulturom. Obično ima labav fit i više slojeva. Cvjetna haljina je još jedan atribut španjolske kulture. Često se nosi sa

šeširoj ili šalom širokog oboda. Još jedna tradicionalna nošnja nosi se zajedno s tamnosmeđim steznikom, koji se nosi na vrhu bluze ili odvojeno.

Ako govorimo o priboru, djevojke često koriste cvijeće, ukrašavajući kosu ili držeći odjeću. Drugi važan dodatak je šal s resama ili svijetlim uzorkom [2].

Slika 8. Prikazuje primjer tradicionalne haljine [2].

9. EKPERIMENTALNI DIO

Dosadašnje istraživanje elemenata Španjolske narodne nošnje, potaknulo me na razvoj kolekcije od pet modela, koja se sastoji od, haljine, suknje i bluze, te jakne i hlača.

Svi elementi prikazani u kolekciji, na neki način povezani su sa prošlosti Španjolske narodne nošnje, većinom su to boje, uzorci i krojevi.

10. PRIKAZ MODELA KOLEKCIJE

10.1. PRIKAZ MODELA BR.1

Slika 9. Prikazuje model br.1. (Autorica Patricia Pongrac)

Model br. 1 sastoji se od suknje i bluze. Bluza je bijela sa dijelovima čipke na ovratniku i krajevima rukava. Rukavi su široki, „puf“, do lakta. Od lakta na dalje je uska, te umjesto orukvice, umetnuta je široka čipka do zgloba, naprijed kraća, a straga duža. Bluza je strukirana sa prsnim i leđnim ušticima. Kopčanje je jednoredno.

Suknja je crne boje, uska i do iznad koljena, te ima široku pojasnicu. Džepovi se nalaze na bočnom šavu, a zatvarač na stražnjoj strani na sredini suknje.

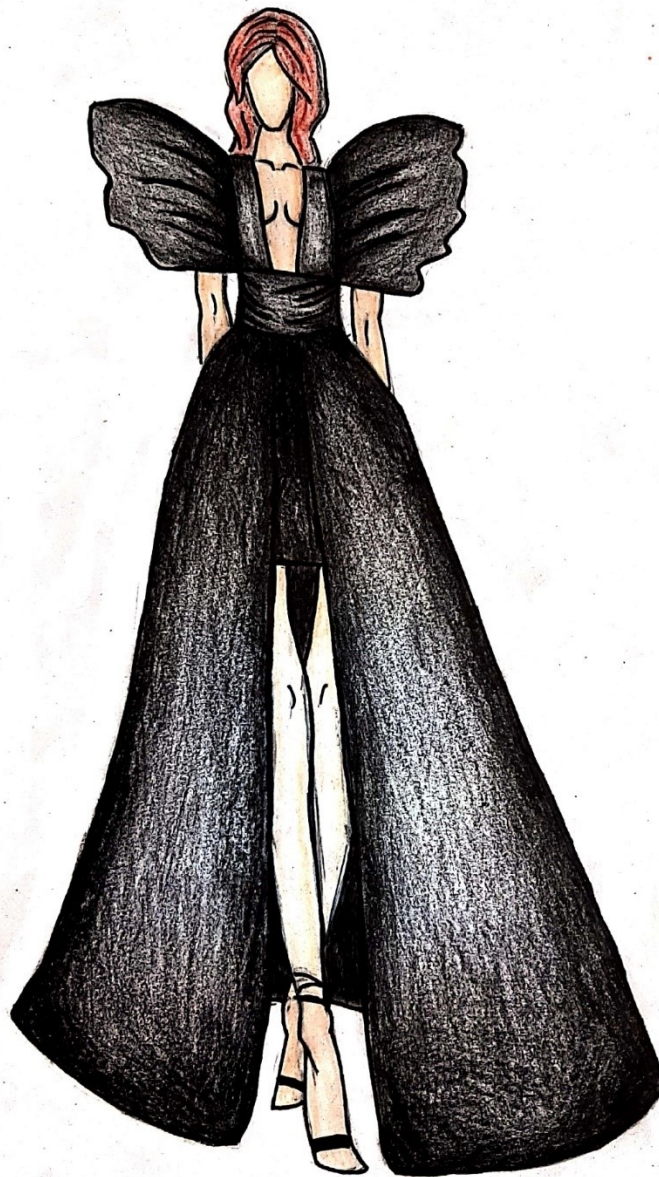
10.2. PRIKAZ MODELA BR.2

Slika 10. Prikazuje model br. 2. (Autorica Patricia Pongrac)

Model Br.2 je haljina, crvene boje, bez naramenica, srcolikog vratnog izreza, te duljine do poda. Haljina je uska do ispod koljena te nadalje nalaze se veliki volani u dva reda. Kopčanje se nalazi na stražnjem dijelu na sredini haljine.

10.3. PRIKAZ MODELA BR.3

Slika 11. Prikazuje model br. 3. (Autorica Patricia Pongrac)

Model Br. 3 je crna haljina, duljine do poda. Vratni izrez haljine je pravokutnog oblika, te seže do struka. Umjesto rukava, umetnute su „naramenice“ koje podsjećaju na „puf“ rukave, samo što nisu rukavi nego daju takav privid. Središnji dio haljine je uzak, te nabran. Donji dio haljine sastoji se od dva dijela. Prvi, unutrašnji dio je uska kratka suknja, a drugi dio je plašt duljine do poda, koji je prišiven kako bi bio jedan odjevni predmet. Kopčanje se nalazi na stražnjem dijelu haljine na sredini.

10.4. PRIKAZ MODELA BR.4

Slika 12. Prikazuje modela br.4. (Autorica Patricia Pongrac)

Model Br.4 je haljina, duljine iznad koljenima sa dugim rukavima. Haljina ima duboki V vratni izrez, uska je u gornjem dijelu do struka te ima ušitke na prednjem i stražnjem dijelu. Donji dio haljine je zvonolikog kroja, duljine do iznad koljena. Rukavi su dugi, „puf“, maksimalno prošireni sa tankom orukvicom, te njihov dizajn podsjeća na rukave kakve su u prošlosti nosile žene na haljinama/nošnjama.. Kopčanje se nalazi na stražnjoj strani na sredini haljine.

10.5. PRIKAZ MODELA BR.5

Slika 13. Prikazuje model br.5. (Autorica Patricia Pongrac)

Model Br.5 se sastoji od ženske jakne i hlača. Jakna se sastoji od tri krojna dijela. Nema ovratnik, duljina je zaobljena, te se kopča pariškim kopčama. Uzorak jakne podsjeća na uzorke kakve su u prošlosti žene nosile na nošnjama/haljinama. Rukav je klasičan, iz jednog komada.

Hlače su crne, visokog struka, bez pojasnice, te zaglačane na crtu. Od koljena na niže, hlače se šire, pa se dobiva trapez oblik. Ušitci se nalaze na prednjem i stražnjem dijelu, te se kopčanje nalazi u bočnom šavu.

11. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA

11.1. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA BR.4

Slika 14. Prikazuje model br.4. (Autorica Patricia Pongrac)

11.1.1.KONSTRUKCIJA MODELA BR.4

KOSTRUKCIJA ŽENSKE HALJINE

Ov (odjevna veličina)= 40

Glavne tjelesne mjere:

Tv (tjelesna visina)= 168 cm

Og (opseg grudi)= 92 cm

Os (opseg struka)= 74 cm

Ob (opseg bokova)= 98 cm

Konstruktivske mjere:

Dodaci:

Do (dubina orukavlja)= $\frac{1}{10} Og + 10,5 \text{ cm} = 20,7 \text{ cm}$

+ 2 do 3 cm

Dl (duljina leđa)= $\frac{1}{4} Tv - 1 \text{ cm} = 41 \text{ cm}$

Vb (visina bokova)= $\frac{3}{8} Tv = 63 \text{ cm}$

Dk (duljina kroja)= $Vb + 5 \text{ cm}$

Švi (širina vratnog izreza)= $\frac{1}{20} Og + 2 \text{ cm} = 6,6 \text{ cm}$

Vpd (visina prednjeg dijela)= $Dl + \frac{1}{20} Og - 0,5 \text{ cm} = 45,1 \text{ cm}$

Šl (širina leđa)= $\frac{1}{8} Og + 5,5 \text{ cm} = 17,4 \text{ cm}$

+ 1,5 do 2 cm

Šo (širina orukavlja)= $\frac{1}{8} Og - 1,5 \text{ cm} = 11,7 \text{ cm}$

+ 2,5 do 3,5 cm

Šg (širina grudi)= $\frac{1}{4} Og - 4 \text{ cm} = 20,5 \text{ cm}$

+ 1,5 do 2 cm

Šl + Šo + Šg= $\frac{1}{2} Og = 49,5 \text{ cm}$

+ 3,5 do 4,5 cm

Šs (širina struka)= $\frac{1}{4} Os - 1 \text{ cm} = 17,5 \text{ cm}$

Mjere za konstrukciju rukava

Vri (visina rukavnog izreza)= 34 cm

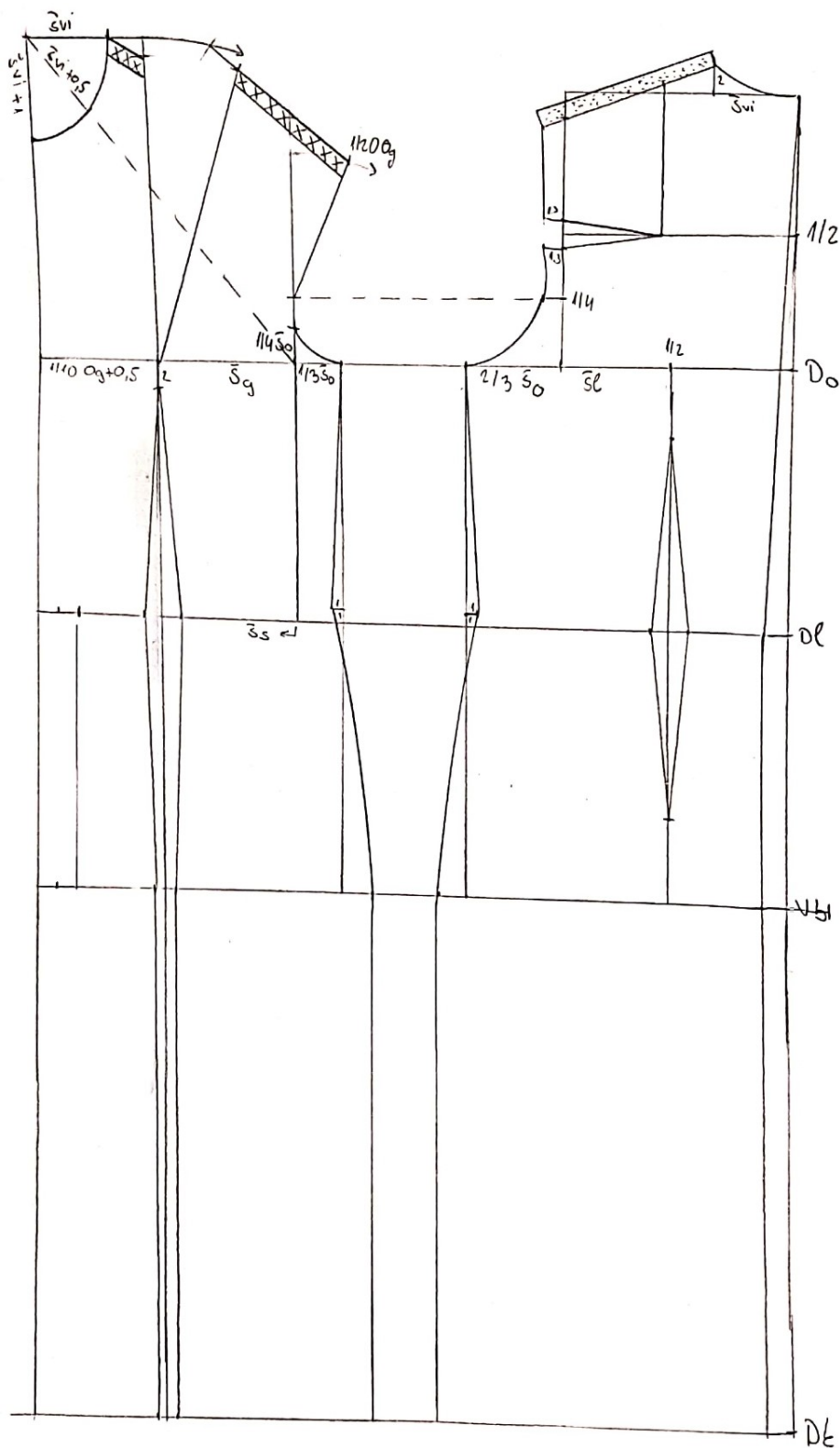
Oor (opseg orukavlja)= 41 cm

Dr (duljina rukava)= $\frac{3}{8} Tv - 2 \text{ cm} = 60 \text{ cm}$

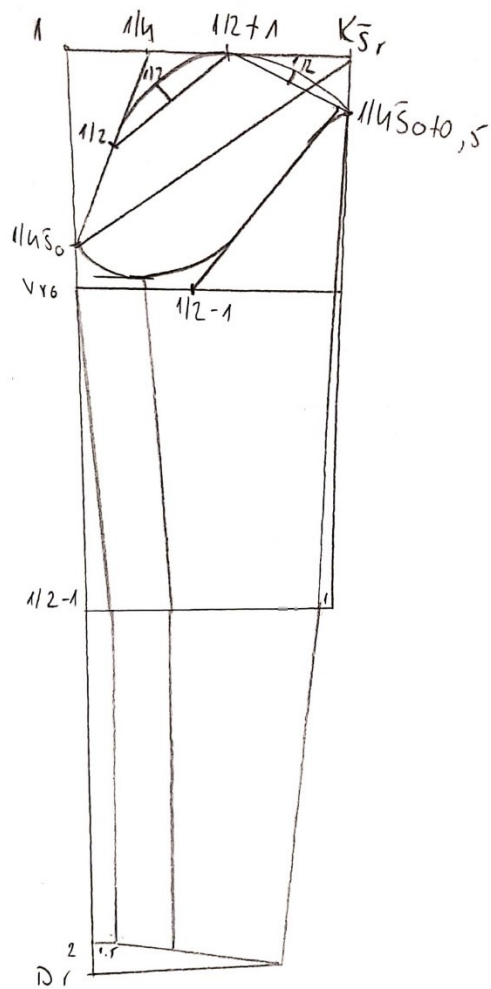
Vro (visina rukavne okrugline)= $\frac{1}{2} Vri - (2/10 \check{S}o + 0,5 \text{ do } 1 \text{ cm}) = 14 \text{ cm}$

Kšr (kosa širina rukava)= $\frac{1}{2} Oor - 0,5 \text{ do } 1 \text{ cm} = 20 \text{ cm}$

Odr (opseg duljine rukava)= 23 cm

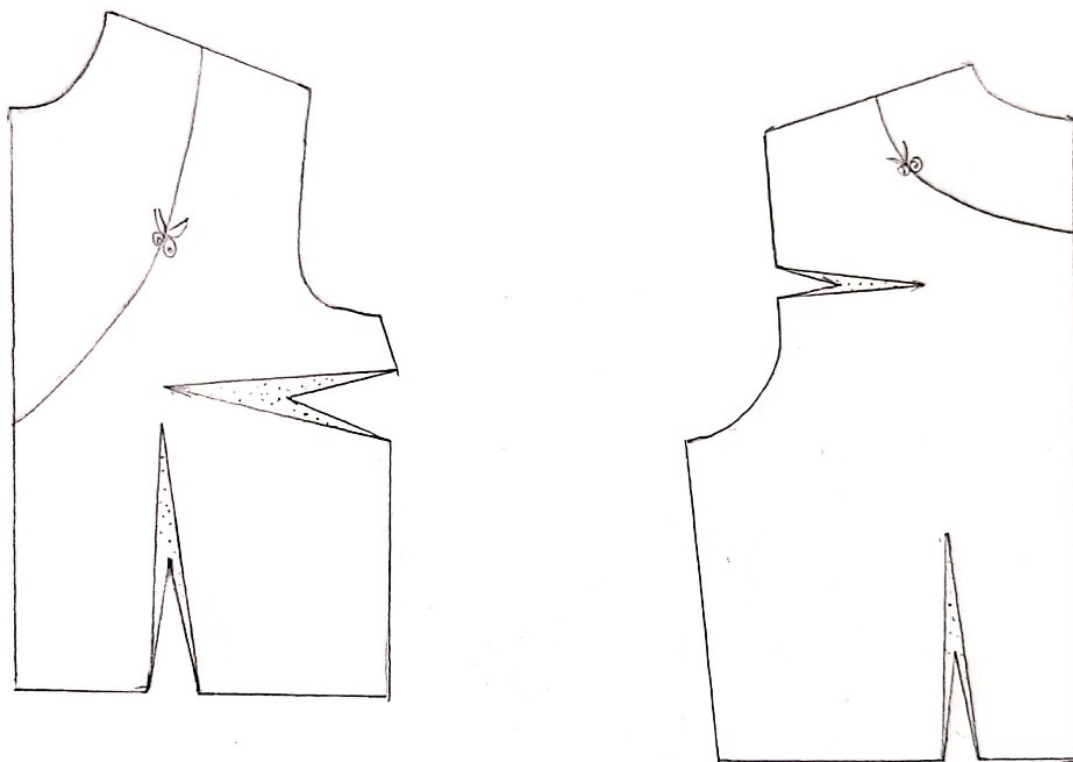

Slika 15. Prikazuje konstrukciju ženske haljine (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

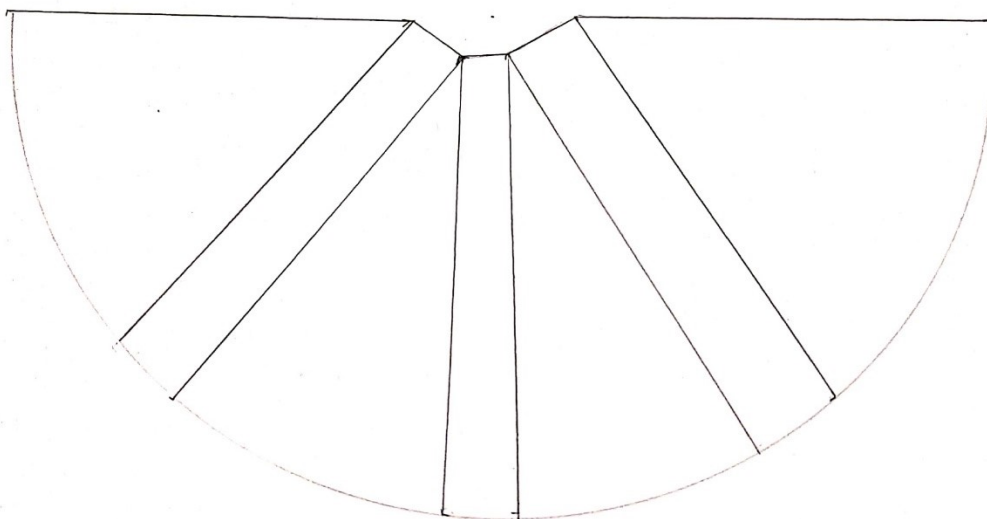

Slika 16. Prikazuje konstrukciju rukava. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

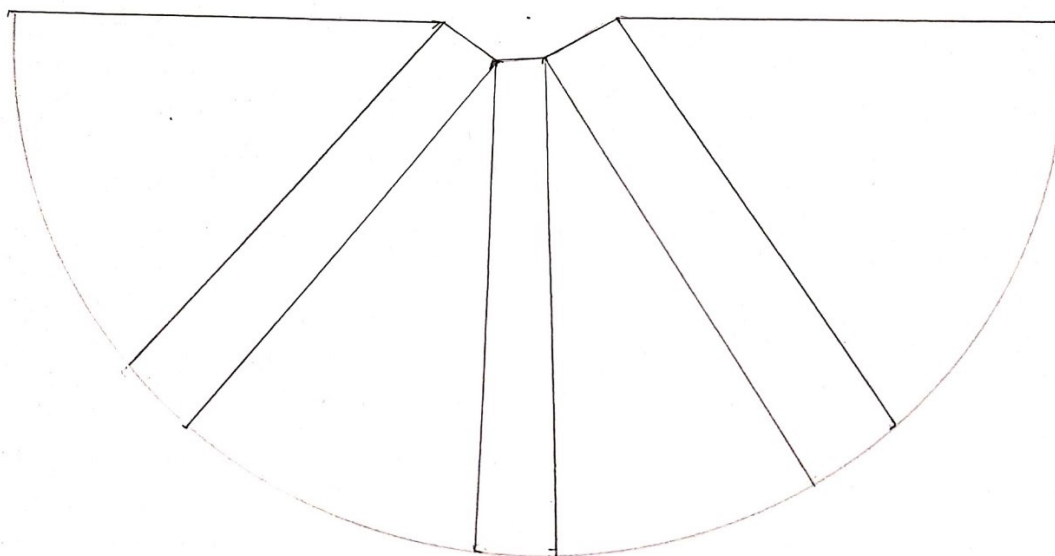
11.1.2.MODELIRANJE MODELA BR.4

Slika 17. Prikazuje modeliranje prednjeg i stražnjeg dijela haljine. Povećan je vratni izrez, te su skraćeni ušitci. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

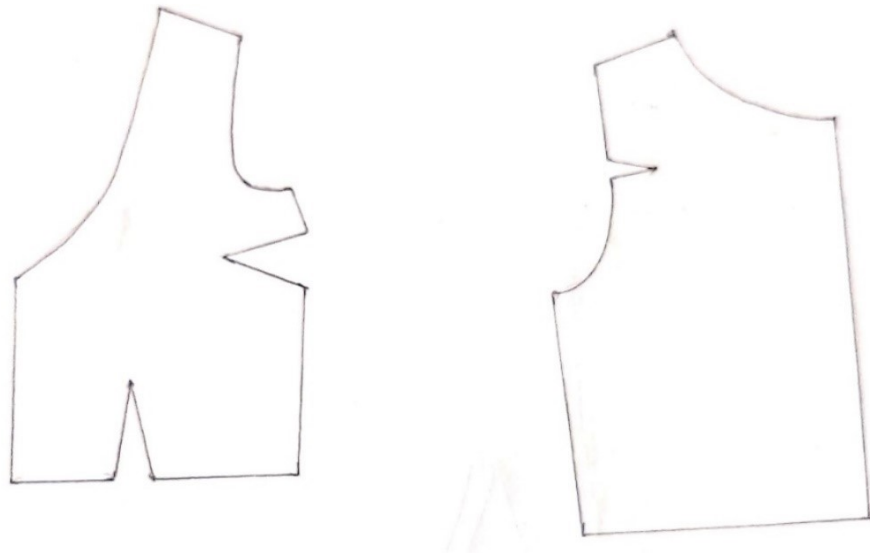

Slika 18. prikazuje modeliranje prednjeg donjeg dijela haljine. Skraćena je duljina, te je prošireno kako bi se dobio zvonolik donji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

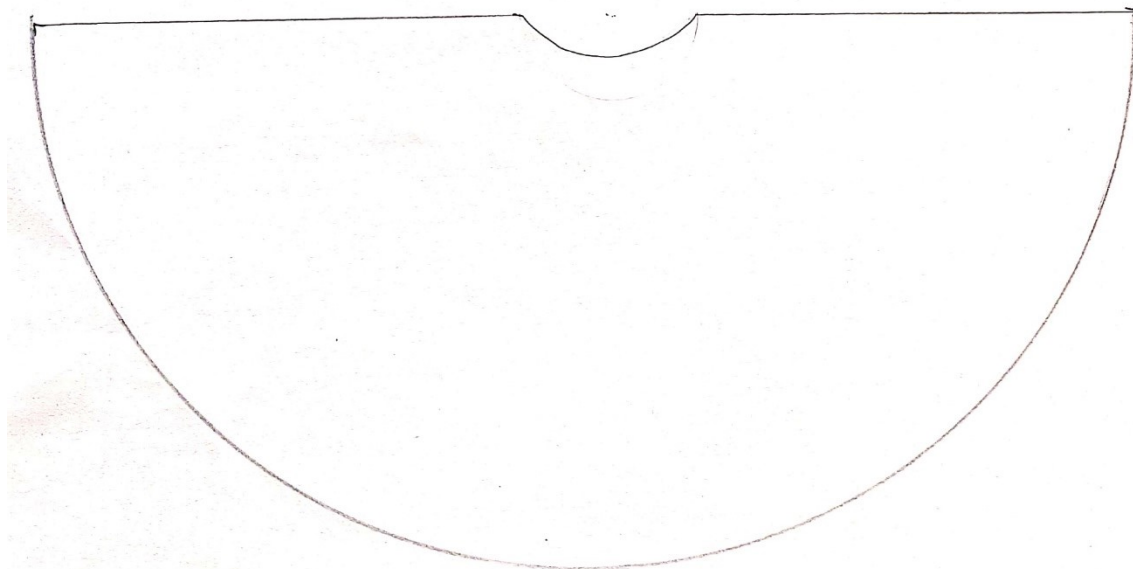

Slika 19. Prikazuje modeliranje stražnjeg dijela haljine. Skraćena je duljina, te je prošireno kako bi se dobio zvonolik donji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

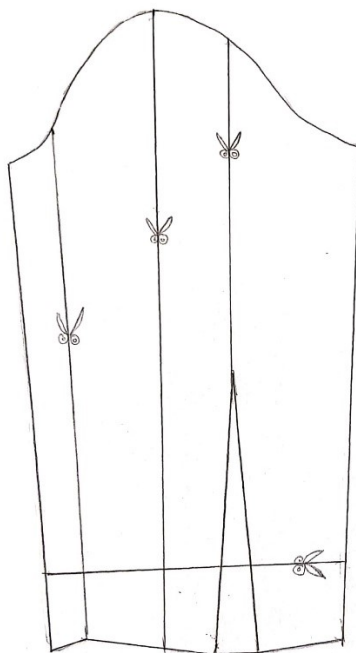

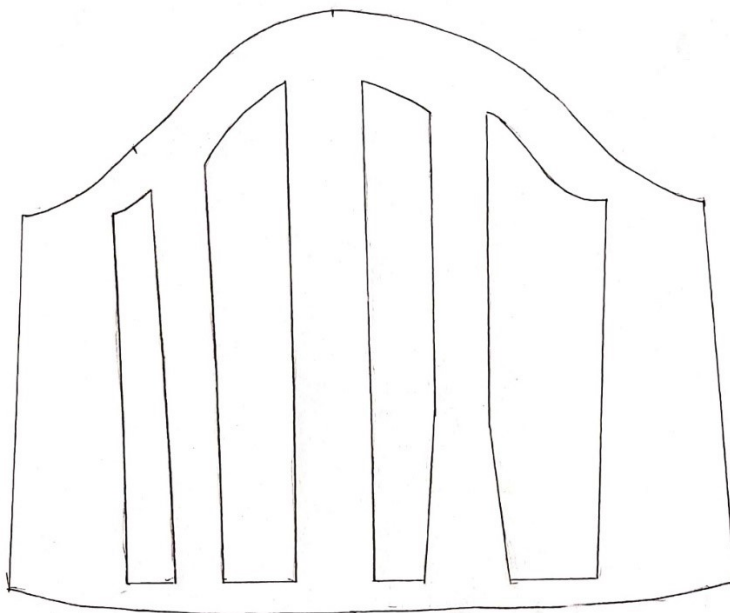
Slika 20. Prikazuje krojne dijelove za prednji i stražnji gornji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

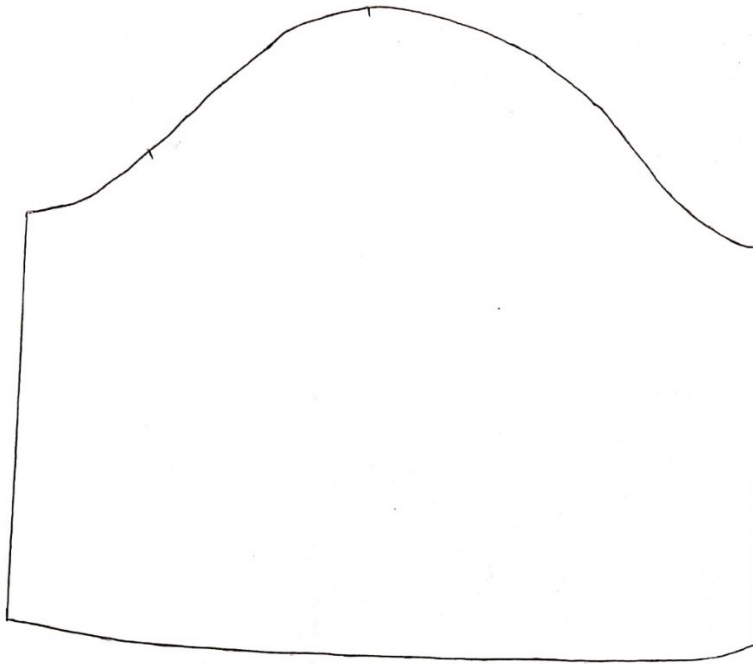
Slika 21. Prikazuje krojni dio za prednji i stražnji donji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

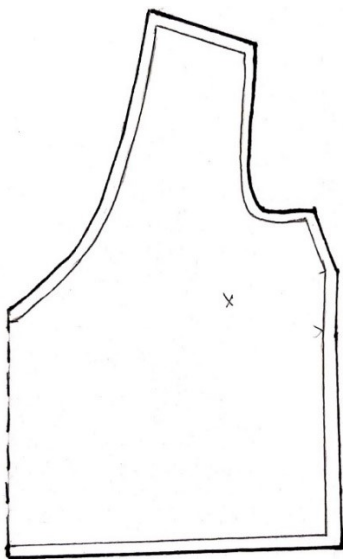
Slika 22. Prikazuje modeliranje rukava za haljinu (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.).

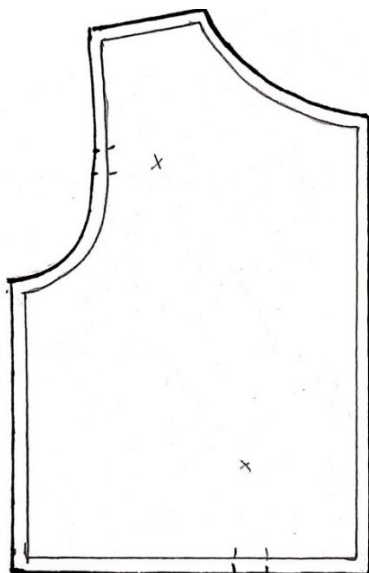
Slika 23. Prikazuje proširivanje rukava za haljinu. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.).

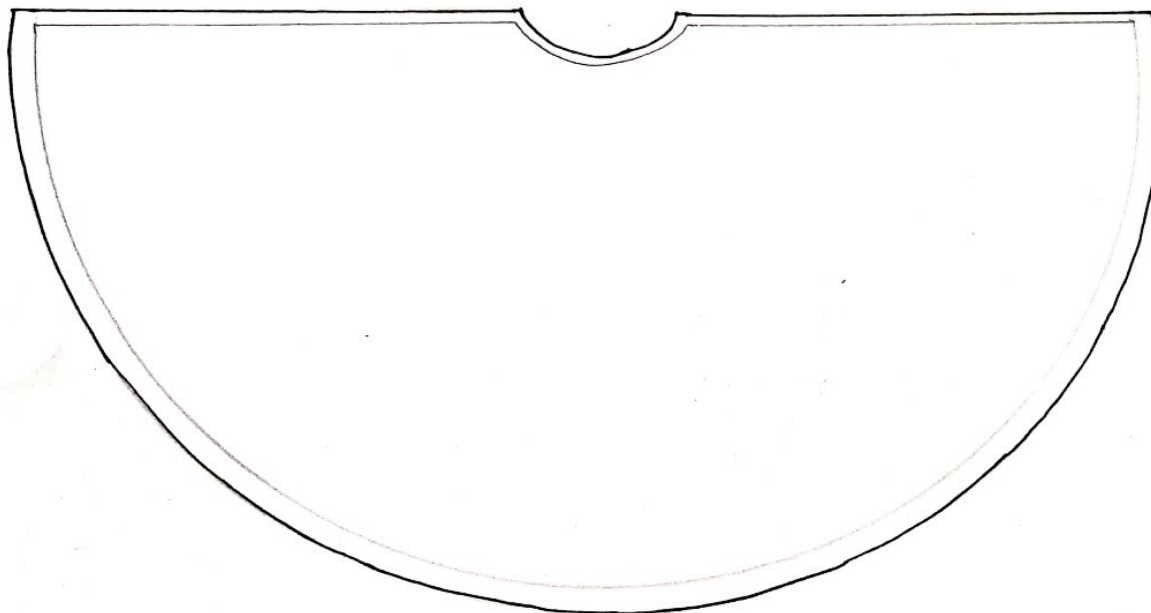
Slika 24. Prikazuje izmodeliran rukav za haljinu. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

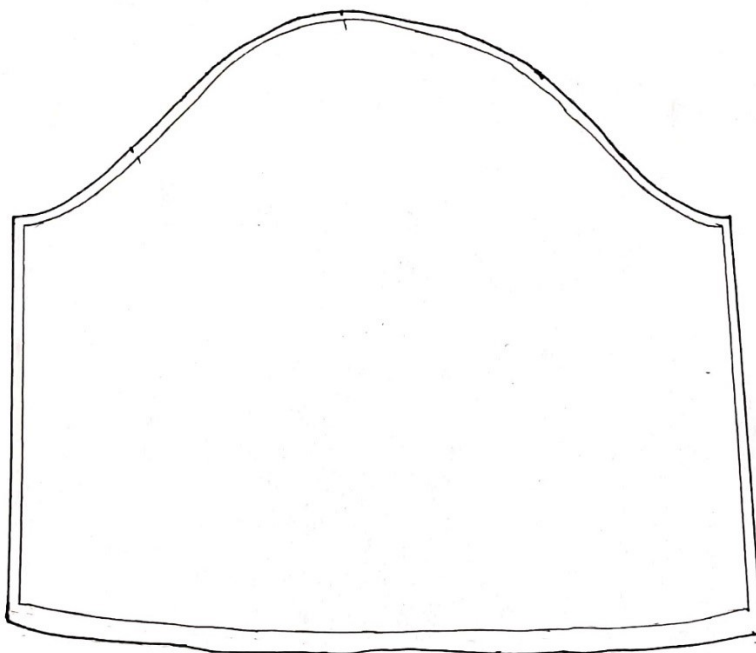
Slika 25. Prikazuje šavne dodatke za prednji gornji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 26. Prikazuje šavne dodatke za stražnji gornji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 27. Prikazuje šavne dodatke za prednji i stražnji donji dio haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 28. Prikazuje šavne dodatke za rukav haljine. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

11.2. KONSTRUKCIJA I MODELIRANJE MODELA BR.5

Slika 29. Prikazuje model br.5. (Autorica Patricia Pongrac)

11.2.1.KONSTRUKCIJA MODELA BR.5

KONSTRUKCIJA ŽENSKE JAKNE

Ov (odjevna veličina)= 40

Glavne tjelesne mjere:

Tv (tjelesna visina)= 168 cm

Og (opseg grudi)= 92 cm

Os (opseg struka)= 74 cm

Ob (opseg bokova)= 98 cm

Konstruktivske mjere:

Do (dubina orukavlja)= $\frac{1}{10} Og + 10,5 \text{ cm} = 21,7 \text{ cm}$

Dl (duljina leđa)= $\frac{1}{4} Tv - 1 \text{ cm} = 41 \text{ cm}$

Vb (visina bokova)= $\frac{3}{8} Tv = 63 \text{ cm}$

Dk (duljina kroja)= $Vb + 3 \text{ cm} = 66 \text{ cm}$

Švi (širina vratnog izreza)= $\frac{1}{20} Og + 2 \text{ cm} = 6,6 \text{ cm}$

Vpd (visina prednjeg dijela)= $Dl + \frac{1}{20} Og - 0,5 \text{ cm} = 45,1 \text{ cm}$

Šl (širina leđa)= $\frac{1}{8} Og + 5,5 \text{ cm} = 18 \text{ cm}$

Šo (širina orukavlja)= $\frac{1}{8} Og - 1,5 \text{ cm} = 13 \text{ cm}$

Šg (širina grudi)= $\frac{1}{4} Og - 4 \text{ cm} = 21 \text{ cm}$

Šs (širina struka)= $\frac{1}{4} Os = 18,5 \text{ cm}$

Dodaci:

+ 2 do 3cm

+ 1 do 1,5 cm

+ 3 do 4 cm

+ 1,5 do 2 cm

Mjere za konstrukciju rukava

Vri (visina rukavnog izreza)= 42,8 cm

Oor (opseg orukavlja)= 49,5 cm

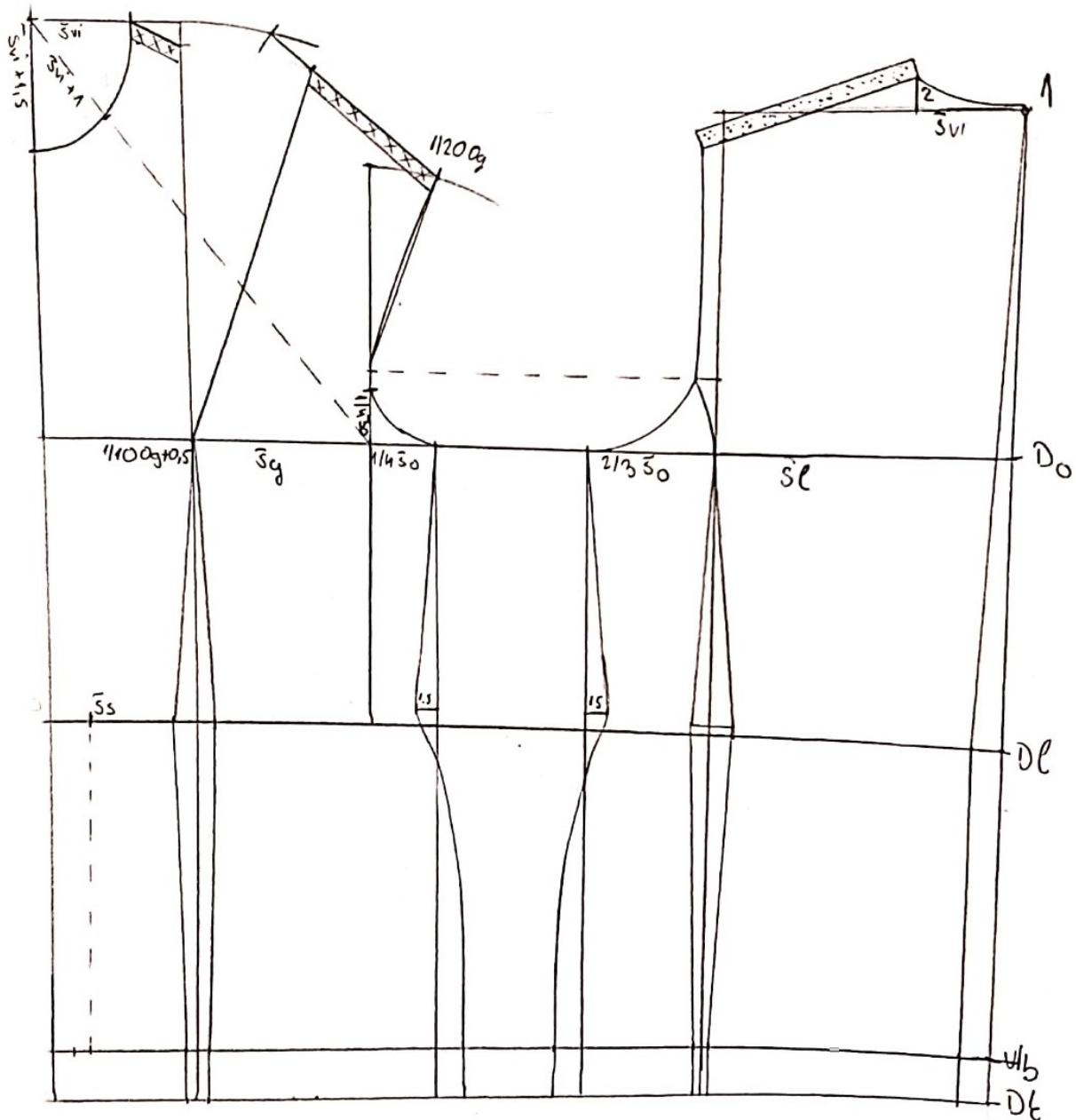
Dr (duljina rukava)= $\frac{3}{8} Tv - 3 \text{ cm} = 60 \text{ cm}$

Vro (visina rukavne okrugline)= $\frac{1}{2} Vri - (2/10 \check{S}o + 0,5 \text{ do } 1,5 \text{ cm}) = 17 \text{ cm}$

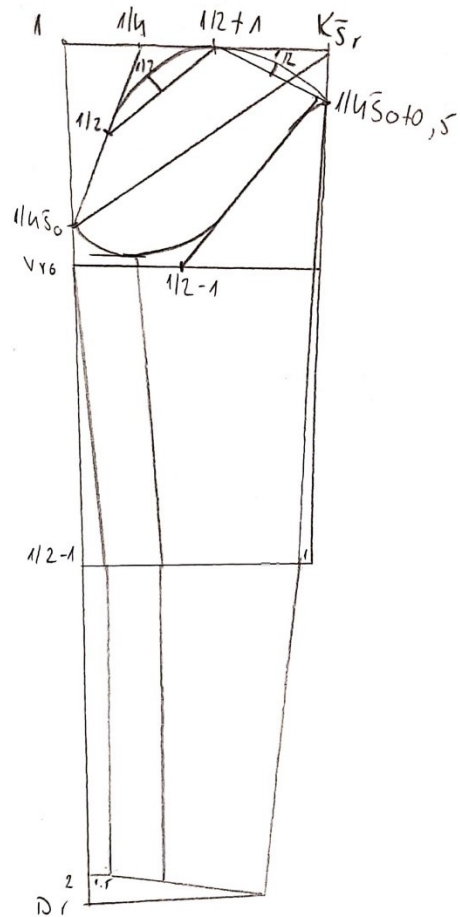
Kšr (kosa širina rukava)= $\frac{1}{2} Oor - 0,5 \text{ do } 1 \text{ cm} = 24 \text{ cm}$

Odr (opseg duljine rukava)= 26 do 30 cm

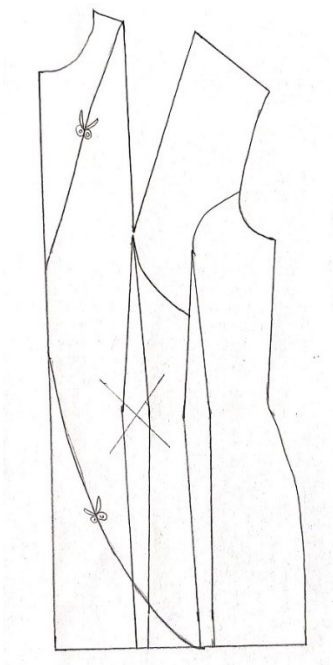

Slika 30. Prikazuje konstrukciju ženske jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

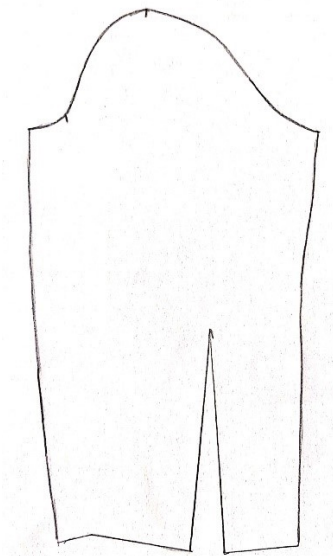

Slika 31. Prikazuje konstrukciju rukava za žensku jaknu. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

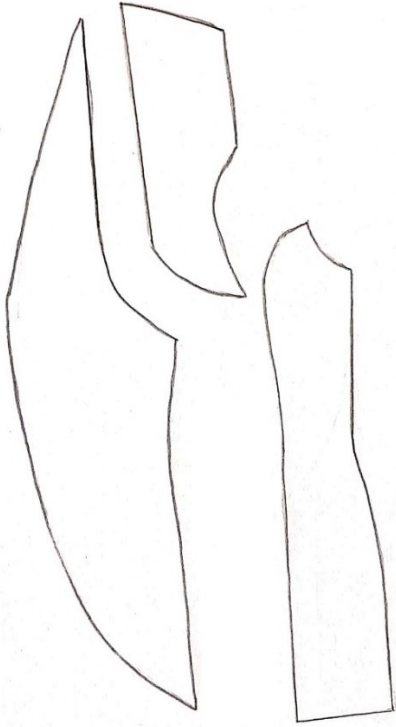
11.2.2.MODELIRANJE MODELA BR.5

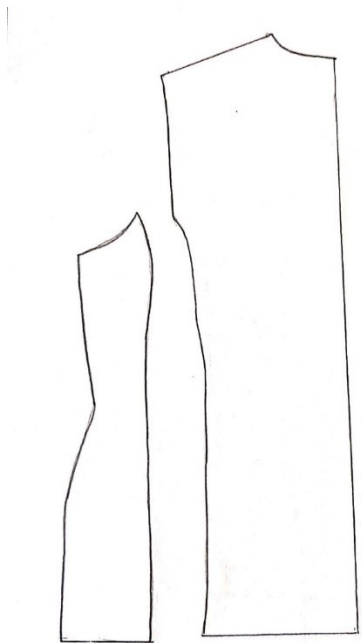
Slika 32. Prikazuje modeliranje prednjeg dijela ženske jakne. Prednji dio jakne je podijeljen na tri krojna dijela. Povećan je vratni izrez, te je prsni ušitak pomaknut u desno kako bi se mogao dobiti princess kroj. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

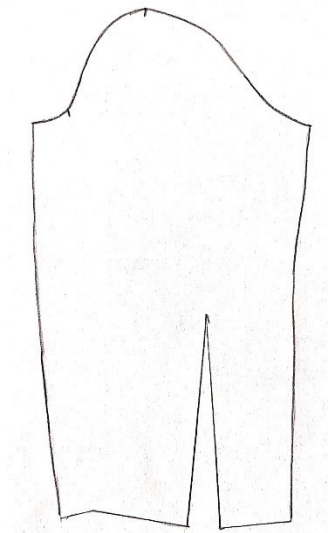
Slika 33. Prikazuje otvoreni rukav iz jednog dijela za žensku jaknu. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

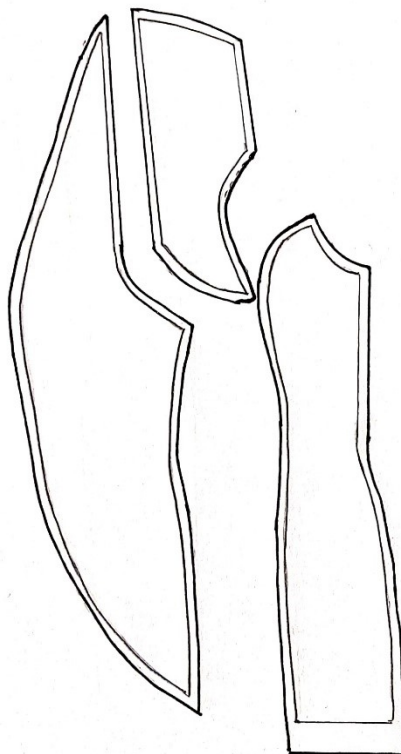
Slika 34. Prikazuje krojne dijelove za prednji dio jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

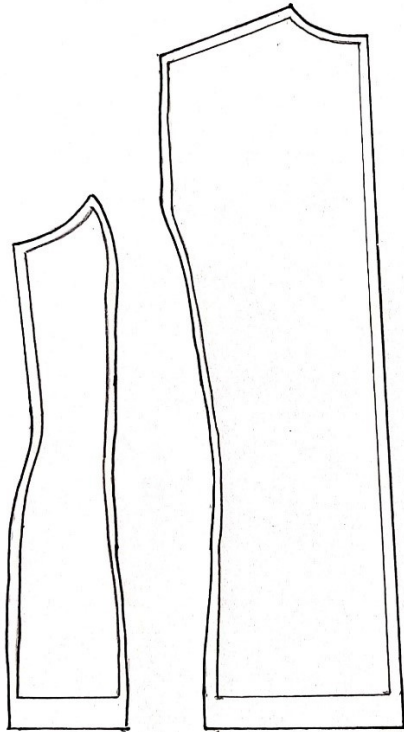
Slika 35. Prikazuje krojne dijelove za stražnji dio jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

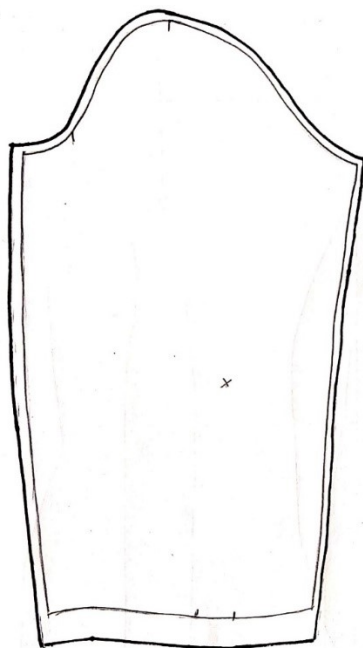
Slika 36. Prikazuje rukav ženske jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 37. Prikazuje šavne dodatke za prednji dio ženske jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 38. Prikazuje šavne dodatke za stražnji dio ženske jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 39. Prikazuje šavne dodatke za rukav ženske jakne. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

KONSTRUKCIJA ŽENSKIH HLAČA

Ov (odjevna veličina)= 40

Glavne tjelesne mjere:

Tv (tjelesna visina)= 168 cm

Os (opseg struka)= 74 cm

Ob (opseg bokova)= 98 cm

Konstruktivske mjere:

Dh (duljina hlača)= $\frac{5}{8}$ Tv= 105 cm

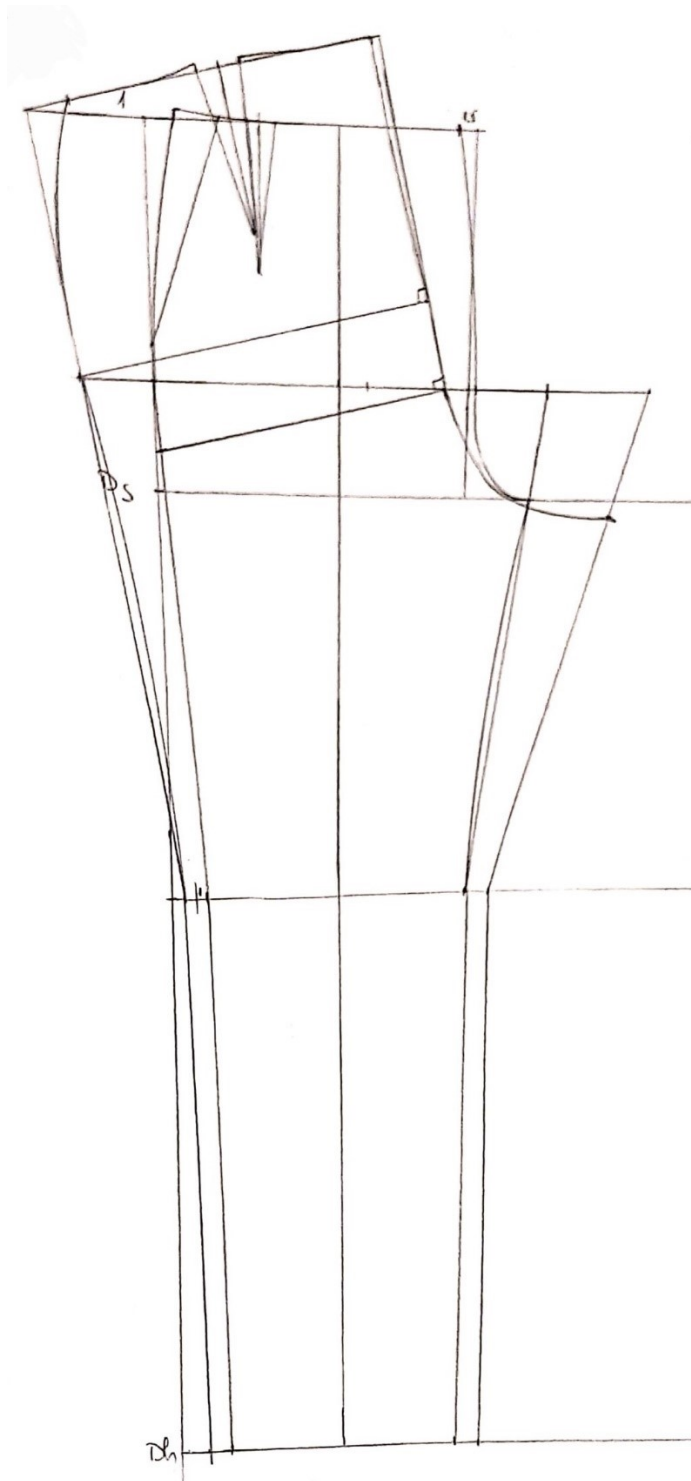
Ds (dubina sjedala)= $\frac{1}{4}$ Ob + 1 cm= 25,5 cm

Dk (duljina koraka)= Dh- Ds= 79,5 cm

Psh (prednja širina hlača)= $\frac{1}{4}$ Ob – 0 do 1 cm= 23,5 cm

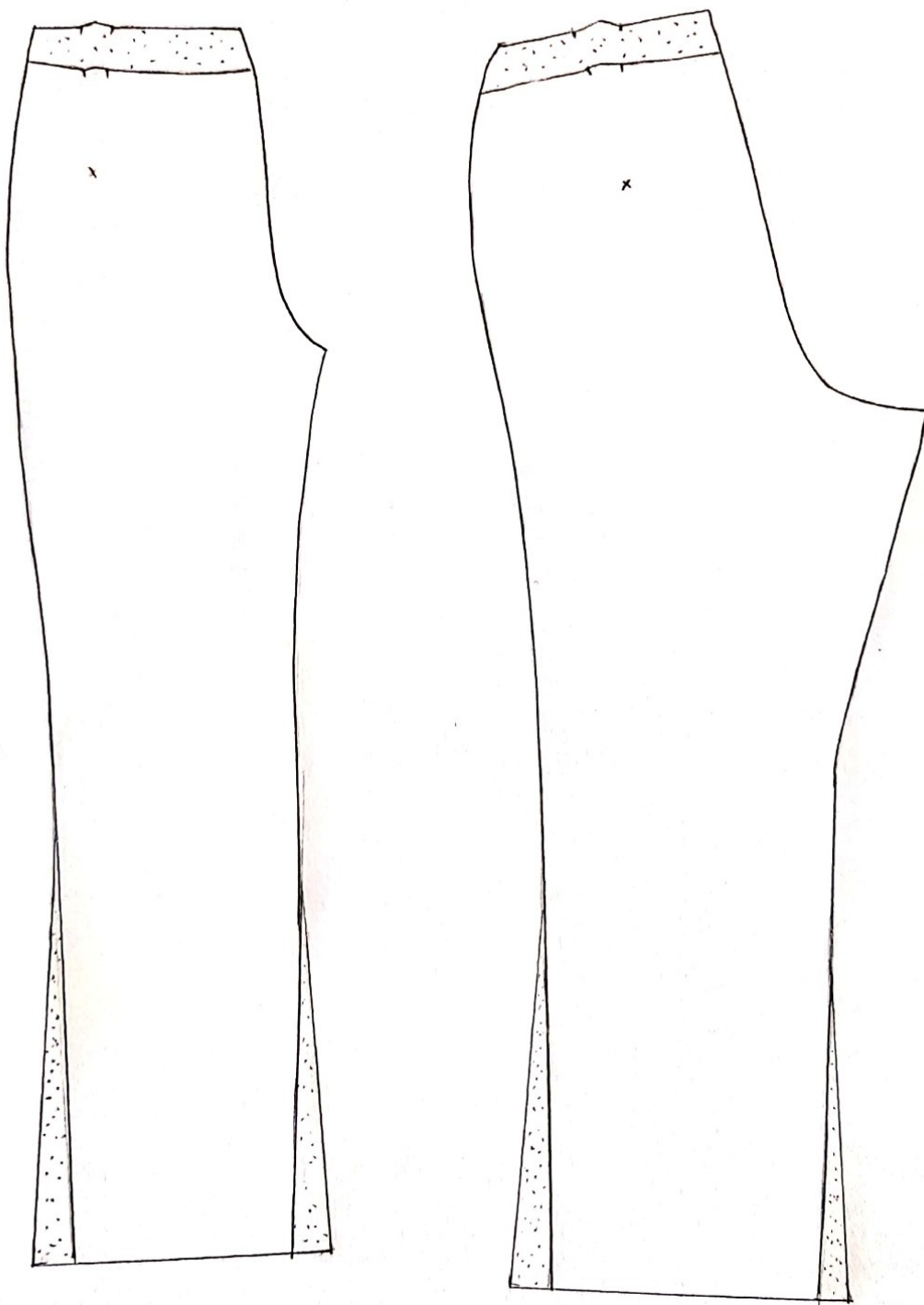
Ssh (stražnja širina hlača)= $\frac{1}{4}$ Ob + 1 do 2 cm= 26 cm

On (opseg nogavice)= 41 cm

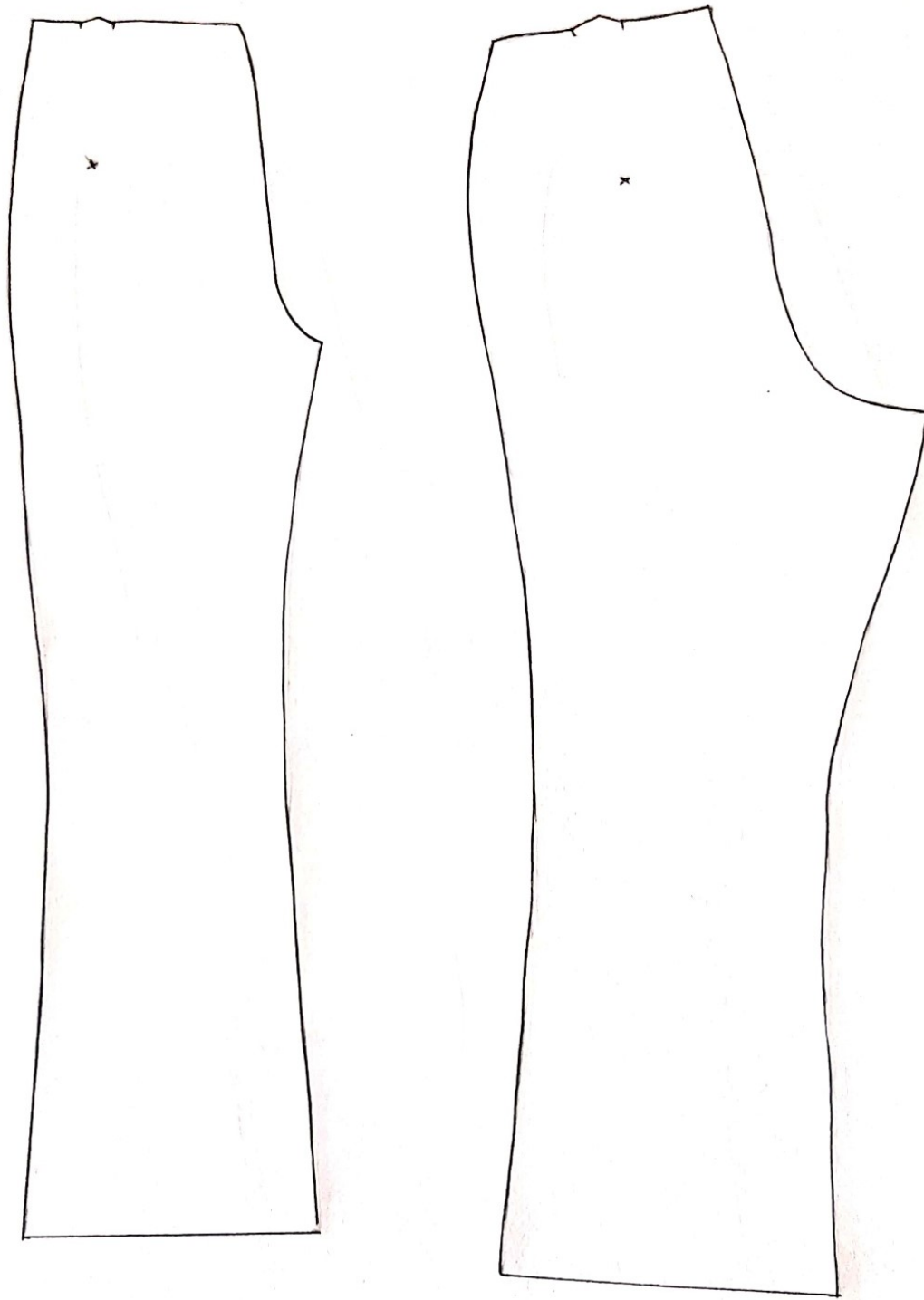

Slika 40. Prikazuje konstrukciju ženskih hlača. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

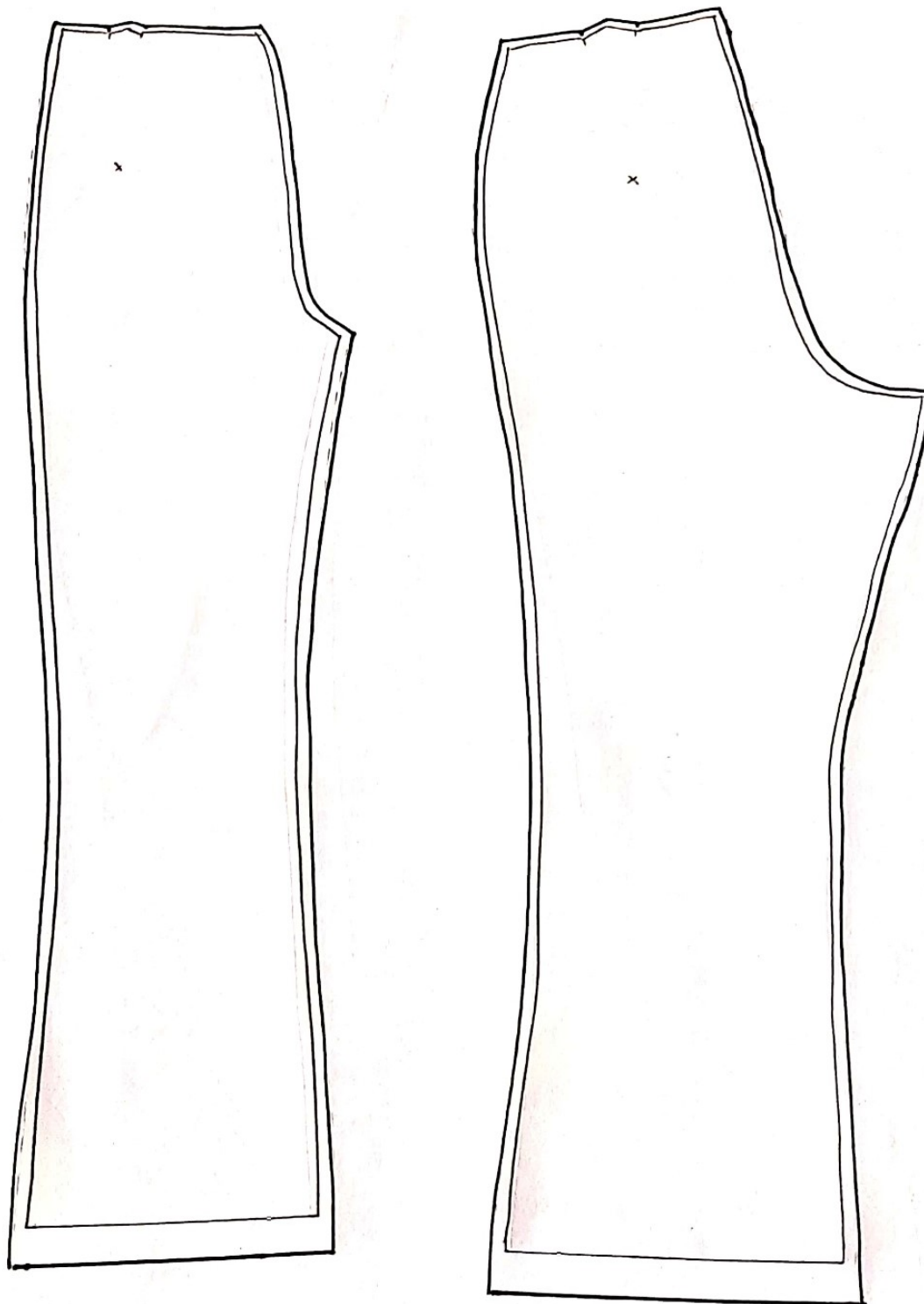

Slika 41. Prikazuje modeliranje prednjeg i stražnjeg dijela ženskih hlača. Nogavice su proširene na prednjem i stražnjem dijelu, te je je povišen struk. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 42. Prikazuje krojne dijelove prednjeg i stražnjeg dijela ženskih hlača. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj rađen po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

Slika 43. Prikazuje šavne dodatke prednjeg i stražnjeg dijela ženskih hlača. (Autorica: Patricia Pongrac; kroj raden po literaturi: Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, 2004.)

12. ZAKLJUČAK

Španjolsko tradicionalno odijevanje je jako raznoliko i teško ga je definirati ukratko i općenito, iz tog razloga dan je kratki prikaz i opis narodne odjeće pojedinih regija Španjolske. U prvom dijelu rada detaljnije je opisana ženska i muška Španjolska narodna nošnja, po povijesnim razdobljima, nakon čega su prikazani izdvojeni dijelovi različitih španjolskih narodnih nošnji. . U drugom dijelu prikazana je i opisana kolekcija uz konstrukciju i modeliranje sakoa, hlača i haljine.

Prilikom pisanja ovog završnog rada naučila sam mnogo zanimljivih povijesnih činjenica o Španjolskoj narodnoj nošnji koje do sada nisam znala. Otkrila sam kako su se u prošlosti odijevale žene, što su sve morale nositi, koji je bio njihov standard. Također, saznala sam mnoge nove nazive odjevnih predmeta koji se danas ne koriste, a tada u to vrijeme je bilo nezamislivo živjeti bez njih. Sve te informacije bile su mi inspiracija te su mi pomogle u ostvarivanju kolekcije koju sam osmislila i u kojoj sam upotrijebila pojedine elemente iz povijesti Španjolske narodne nošnje.

13. LITERATURA

1. Womens shelter of hope: Nacionalna španjolska nošnja: opis, vrste i fotografije;
<https://hrv.womensshelterofhope.com/3926772-national-spanish-costume-description-types-and-photos>
2. Beauty htegrid: Španjolska narodna našnja;
<https://beauty-hr.htgetrid.com/nacionalnye-kostyumy/ispanski/>
3. Dress tehnius, Nacionalne nošnje: Španjolski kostim
<https://dress-hr.techinfus.com/kostyumy-nacionalnye/ispanski/>
4. Boucher, F.: 200,000 Years od Fashion – The history of costume and personal adornment
5. Ujević D., Rogale D., Hrastinski M.: Tehnike konstruiranja i modeliranja odjeće – II prošireno i dopunjeno izdanje, Sveučilišni udžbenik, Zrinski Čakovec, (2004.)